ŠALTINIS
Krynica
Bietaruskaja Narodnaja Hazeta
Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 22 (731).
Cana 10 ct.
VILNIA, 19.III.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity. Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinė g-vė 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

Paśla saviecka-finskaha zamireńnia

Fakt saviecka - finskaha zamireńnia maje vialikaje palityčnaje značeńnie. Nia dziva, što hetym faktam praniaŭsia ŭvieś śviet i źviarnuŭ na jaho asablivuju ŭvahu. Hułkim recham hetaje niečakanaje, možna skazać, zamireńnie adbiłasia i ŭ Vilni i ŭva ŭsiej Lićvie, siarod usich słajoŭ hramadzianstva i siarod usich nacyjanalnaściaŭ. Voś-ža i my nie pakidajem hetaha vialikaha palityčnaha zdareńnia nie abhavoranym, i my robim z jaho niekatoryja vysnavy.

Siarod polskaha hramadzianstva ŭ Vilni praz niekalki miesiacaŭ uporysta pašyrałasia dumka ab viesnavych palityčnych źmienach, jakija byccam mieli nastupić u Vilni. Dziakujučy hetkaha rodu ahitacyi sioletniaja viasna stałasia dla mnohich niečym navat symboličnym. Tymčasam fakt saviecka-finskaha miru raźviejaŭ akančalna ŭsie niadobryja sny ab niejkaj asablivaj viaśnie. Ciapier tyja, pieravažna niaźviazanyja z Vilniaj, asoby sapraŭdy statnucca palityčna biezrabotnymi. Heta ŭsio susim jasna i nie patrabuje dalejšaha tłumačeńnia, dy ŭreście hetaje-ž samaje jość jasnym i z taho, što pišam u hetym našym artykule nižej.

Saviecka-finski mir śviedča naŭpierad ab stabilizacyi miru na poŭnačy Eŭropy ahułam i siarod bałtyckich dziaržaŭ prad usim. Dy bolš taho — z taho, jak i pry čyjej pomačy heny mir rabiŭsia, vidać jašče tak-ža prypynieńnie vajennaj niebiaśpieki, prynamsi pokulšto, tak-ža i na paŭdni Eŭropy, pačaŭšy ad Turcyi, a skončyŭšy na bałkanskich dziaržavach.

Saviecka-finski mir pakazaŭ, što isnuje nia tolki palityčnaja družba saviecka-niamieckaja, jakaja na ŭschodzie Eŭropy maje rašučy hołas, ale što henaja družba tak-ža pastaromu isnuje miž Niamieččynaj i Italijaj i naviazvajecca miž Italijaj i Savietami. A heta sapraŭdy pakazvaje prynamsi pokulšto na stabilizacyju supakoju jak na ŭschodzie, tak i na paŭdni Eŭropy.

Dziakujučy saviecka-finskamu zamireńniu, vajna na zachadzie zlokalizavałasia: jana ahraničyłasia tolki da dźviuch staron — da Niamieččyny z adnaho boku i da Anhlii i Francyi — z druhoha. Jasna, što hetyja dźvie apošnija dziaržavy staralisia rasšyryć front vajenny, kab hetym samym uciahnuć u vajnu jak najbolš dziaržaŭ, jakich udzieł u vajnie tak ci jnakš nia spryjaŭ-by Niamieččynie i SSSR. Ale heta, jak bačym, im nie ŭdałosia. Mahčyma, što i tut, jak i adnosna Polšču, niamała vinavatyja sami-ž Francyja i Anhlija, jakija zvyčajna pryrakajuć bajavuju pomač, a jak pryjdzie da dzieła, dyk henaj pomačy z ruk nia puskajuć. Voś-ža Finlandyja rašyła nie spadziavacca na henuju pomač, a lepš zamirycca.

Ureście z nahody saviecka-finskaj vajny i z zamireńnia vynikaje jasna, jakuju vializarnuju, časta niespadziavanuju, siłu maje navat i taki mały narod, jak finski, ale narod śviedamy nacyjanalna i sapraŭdy kulturny. Jasna, što Saviety ŭ apošnim vyniku Finlandyju raźbili-b, ale koštam tak vialikim, što henaja bajavaja pieramoha badaj što susim nie apłaciłasia-b im ani moralna, ani palityčna.

Mnohija kažuć, što ciapier, paśla ahraničeńnia vajny tolki da zachadu Eŭropy, tolki da Niamieččyny prociŭ Anhlii i Francyi, chutčej miž imi nastupie zamireńnie i dojdzie da poŭnaha na śviecie supakoju. Tak, havaryć hetak i hetak zhadvać možna, ale pokulšto ničoha jašče tut peŭnaha skazać niamožna. Dumajem, što nieŭzabavie i tut prajaśnicca.

M. K.

Pa zaklučeńni finska-savieckaha miru

Z pramovy prezydenta Finlandyi

Prezydent finskaj respubliki 14 h. m. padaŭ praz radio adozvu da finskaha narodu, u jakoj padčyrknuŭ, što Vybarh i pierašyjek Karelski ŭžo kolki razoŭ byli addzieleny ad Finlandyi, choć i žyvuć tam skroś finy. Ciapier finy ŭsimi siłami starajucca pieraciarpieć bol svajej novaj rany. Pravy Finlandyi i dalej astalisia nienarušanyja. Moralnaja pieramoha finaŭ jość jasnym faktam. Cely narod sahońnia z pašanaj skłaniaje hałavu prad tysiačami hierojaŭ, što źhinuli za baćkaŭščynu. Maršał Mannerheim dla ŭsiaho finskaha narodu jość i budzie ŭ budučyni symbolem hierojstva finskich žaŭnieraŭ.

Finlandyja dačakałasia pomačy z roznych krajoŭ. Razčaravańniem było stanovišča Švecyi i Norvehii, kali abiedźvie hetyja dziaržavy admovilisia prapuścić praz svaju terytoryju anhlickaje i francuskaje vojska, jakoje pazvoliła-b finam udačna dalej vajavać. Prezydent vyraziŭ uraście nadzieju, što ciapier susiedzi Finlandyi zrazumieli patrebu stałaha nierazryŭnoha sajuzu ŭsich paŭnočnych dziaržavaŭ.

Anhlicki „Daily Telegraph" „machaje rukami"

Palityčny redaktar hazety „Daily Telegraph" starajecca apraŭdać Anhliju prad zakidam, čamu jana nie dała ŭ čas pomačy Finiandyi; niadvuznačna pry hetym špichaje jon vinu na Skandynaŭskija dziaržavy. Švecyja sajbałasia prapuścić praz svaju terytoryju anhlickaje i francuskaje vojska, bo Niamieččyna u adkaz na heta mahła-b zaniać paŭdzionnuju časć hetaha-ž kraju. Prajekt-ža transportu vojska praz Petsam Najvyšejšaj vajskovaj radzie pakazaŭsia lišnie ryzykoŭny. Kab-ža transportavać anhlicka-francuskaje vojska praz vody Bałtyckaha mora, treba było pačać vialikaje nastupleńnie na sušy, na mory i ŭ pavietry, bombardujučy niamieckija porty i bazy pry Bałtyckim mory. Z uvahi na hetyja trudnaści sajuźniki prasili Finlandyju, kab jana formalna źviarnułasia da Anhlii i Francyi. Na padstavie 16-ha parahrafu paktu Lihi Narodaŭ dało-b heta Anhlii i Francyi prava prasić Švecyju i Norvehiju prapuścić praz ichniuju terytoryju vojska praznačanaje na pomač Finlandyi (treba zaznačyć, što ŭspomnieny tut 16-ty parahraf paktu Lihi Narodaŭ užo ad 1935 h. maje značeńnie tolki umoŭnaje).

Na hetkija vyvady pad adresam Švecyi, taho-ž samaha jašče dnia

Adsiekła Norvehija

praz vusny svajho ministra zahraničnych spraŭ prafesara Koht'a. Skazaŭ jon miž inšym, što kali-b Norveski ŭrad pazvoliŭ prapuścić praz svaje ziemli sajuźnickaje (anhlicka-francuskaje) vojska, dyk Niamieččyna skarystała-b z hetaha napeŭna, što dla Norvehii mieła-b najciažejšyja paśledztvy.

Ministr pry hetym zaznačyŭ, što sajuźniki (zn. Anhlija z Francyjaj) źviarnulisia, praŭda, da Norvehii z zapytańniem u spravie prapuščeńnia ichnich vajskovych addziełaŭ na pomač Finlandyi. Ale heta stałasia ŭžo tady, kali pačalisia mirnyja pierahavory pamiž Savietami i Finlandyjaj. Sprava heta stałasia ŭžo nieaktualnaj i Norvehija musiła dać admoŭny adkaz, bo inšy adkaz aznačaŭ-by złamańnie jejnaj neŭtralnaści.

Dalej ministr Koht vielmi vostra skrytykavaŭ ataki francuskaj i anhlickaj presy prociŭ Norvehii, zajaŭlajučy, što „kali sajuźniki nie dali pomačy ŭ adpaviednim časie, dyk čamu ciapier treba kanieśna składać vinu na małyja i słabyja dziaržavy?"

Biełaruskaje studenctva i Vilenski Universytet

Z kancom 1939 hodu polski Universytet Ściapana Batoraha ŭ Vilni skončyŭ svoj byt. Byŭ jon dla nas čužy ŭ poŭnym značeńni hetaha słova. Jaho zadańniem było być „tvierdzaj polskaści“ na našych ziemlach. I dziela hetaha biełaruskaje studenctva razstavałasia z im biaz žalu.

Mnoha biełaruskaha studenctva U. S. B. pakinuła Vilniu, vyjaždžajučy ŭ Savieckuju Biełaruś, a častka hetych-ža studentaŭ pachodziačaja z Vilni i vokruhu, a tak-ža bolš źviazanaja z hetym miestam, tut i astałasia.

Paŭstaŭ novy Vilenski Universytet. Isnujuć užo dva fakultety: prava i humanistyka, z vykładovaj litoŭskaj movaj. Idzie ŭžo narmalnaja praca. Biełarusaŭ studentaŭ spatkaŭ adnak ciažki los. U źviazku z apošnimi padziejami šmat biełaruskich studentaŭ stracili tyja žaroly, z jakich čerpali dahetul na svajo ŭtrymańnie, pahoršylisia mnoha matarjalnyja varunki.

Častka studentaŭ užo ahułam nie zmahła ŭstupić u novy Universytet. Treba było šukać jakoj-koleču pracy, kab niejak žyć. Adnyja pajšli ŭ Biržu Pracy, kab dastać 2 tydni ŭ miesiac pracy z łapataj, inšyja išli za staražoŭ, z „pensijaj“ pa 60 litaŭ miesiačna.

Častka adnak biełarusaŭ ustupiła na Vilenski Universytet. Chacieli jany niejak zakončyć raspačataju navuku. Niekatoryja pryniaty jak studenty, inšyja-ž jak volnyja słuchačy, pakul nie zdaduć egzamin z litoŭskaj movy. I voś źjaviłasia pieršaja trudnaść — heta nieznajomaść vykładovaj movy, jakoj studenty-biełarusy nie paśpieli jašče paznać. Ale i heta jašče ničoha; pracavitaść biełaruskaha studenta i dobraja vola prafesaraŭ mohuć jašče heta pieramahčy.

Pryjšło druhoje — heta apłata za navuku. Za kožny semetr treba płacić 100 litaŭ, da hetaha dałučajucca jšče inšyja apłaty. I voś heta adyjhrała rašajučuju rolu, bo z biełarusaŭ ad apłaty nichto nia zvolnieny, ani nikomu z ich nia pryznana stypendyja.

Chto-ž z biełarusaŭ u ciapierašnich abstavinach moh hetu apłatu ŭniaści?

Niekatoryja biełaruskija studenty užo zabirajuć svaje dakumenty, inšyja, majučy lepšyja trochi abstaviny, jašče robiać apošnija starańni, ale i hetych apošnich, z pryčyny nieapłaty ŭ terminie naležnaści za navuku, vykasoŭvajuć z śpisku słuchačoŭ Vilenskaha Universytetu. Razam z hetym pierastaje isnavać u Vilni i Biełaruski Studencki Sajuz, pa 20-cioch hadoch ciažkaj i achviarnaj pracy.

Heta jošć vialikaja strata nia tolki dla biełaruskaha studenctva, ale i dla ŭsiej biełaruskaj spravy i sužyćcia biełaruskaha studenctva z studenctvam inšych nacyjanalnaściaŭ, — jak litoŭskim, ukrainskim, z jakimi Biełaruski Studencki Sajuz praz hetulki hadoŭ niavoli supolna ciarpieŭ, zmahaŭsia i supracoŭničaŭ.

Jak bačym, budučynia biełaruskaha studenctva ŭ Vilenskim Universytecie pradstaŭlajecca siańnia sumna; tymbolš, što staimo prad abiacanym adčynieńniem pry hetym Universytecie katedry Biełaruskaha jazyka i litaratury.

V. J.

BIEŁARUSKI CENTR Ŭ LIĆVIE

ŭ paniadziełak 25-ha sakavika ŭ zali III-aj Dziarž. Himnazii Daminikanskaja vul. 3, ładzić

II Kancert Biełaruskaj Pieśni

u vykanańni

Miešanaha i Žanockaha Choru Biełaruskaha Centru

pad kiraŭnictvam P. Rodzieviča i O. Fiodaravaj.

U mižčasie pakazany budzie sceničny abrazok J. Kupały **„NA PAPASIE“**

Pačatak kancertu a hadz. 19-aj. Bilety ad 0.50 da 3.00 litaŭ.

Łatyšy ab supracoŭnictvie bałtyckich dziaržaŭ

Łatyskaja hazeta „Rits“ z pryčyny tryvajučaj ciapier u Ryzie konferencyi ministraŭ zahraničnych spraŭ bałtyckich dziaržaŭ, napisała artykuł ab supracoŭnictvie hetych dziaržaŭ, u jakim miž inšym skazana: „Historyja i gieografičnaja sytuacyja pakazvaje, što supracoŭnictva troch dziaržaŭ (bałtyckich) jošć realnaj kanieśnaściu. Jašče bolšaje supracoŭnictva patrebnaje nia tolki ŭ palitycy, ale tak-ža ŭ halinie kulturnaj i ŭ adnosinach tavaryskich. Nia jošć heta, naturalna, novaje źjavišča, choć nie zaŭsiody było jano tak jasnym, jak ciapier. Možna było-b skazać, što kožnaja sprava maje svoj čas. U hetaj adnak chvilinie, kali vajennaja blokada adrezała nas u značnaj častcy ad šlachoŭ mižnarodnaha handlu, nadyjšoŭ čas jak najbližejšaha supracoŭnictva ŭ halinie haspadarčaj“.

Kazłoŭščyk

Kaziuk na kirmašy

(Praciah, hl. „Krynicu“ № 21).

II.

Druhuju, treciuju litoŭku
Kaziuk addaŭšy na padarki,
Pajšoŭ tady až na Łasioŭku:
Adviedać druha z haspadarki.

Jaho susied Albin Łavocki
„Dazorcam“ staŭ ad paru hod,
Pachodziŭ z tej-ža samaj vioski
I bliska žyŭ — tolki praz płot...

Dabry dzień vam, maje panovie,
Žyćcio jak vašaje idzie,
Jakoje vašaje zdaroŭje,
Jak kark łamajecie biadzie? —

Pytaŭ Kaziuk, pryjšoŭšy ŭ hości,
Ruku znajomym padavaŭ...
Vo, dzietki, maju vam ja štości —
Małym haścincy addavaŭ.

— Aj, aj, Kaziuk! — hość miły ŭ chacie!
Siadaj-ža, prosim, kali łaska,
Dyj raskažy: žyvieš jak, bracie,
Jak majecca tvaja Paraska?

Aha! — tvaje, brat, imianiny —
Na pusta tak nia vyjdzieš nam.
Zrablu jaješniu na słaninie.
A vodka — budzie papałam —

Kazaŭ Albin i klikaŭ žonki:
— Hej, maci, hość! — kudy pajšła?
Pačuŭsia zaraz hołas zvonki
I baba jomkaja ŭvajšła:

— O pan Kazimież prosim barzdo
To-ž tvoja dzisiaj imianiny,
I nas ŭ ta pora nie pogardziš,
Bo-ž dobra serca maš — nia z hliny.

Statkoŭny čłoviak, hanarovy
I jak sien muvi — chłop marovy:

Dyk vianšuja i vianšuja
I vianšovać nie pšastana,
A tvoj honar ašacuja,
Jak čarečka ja dastana.

— Dziakuj vašeci
Za vinšavańni,
A što da čarki —
Zrablu starańni.
Tolki spytaju
Vas Albinicha:
Nijak nia znaju,
Jakoje licha
Vas tak zmušaje
Jazyk krucici,
Tak havaryci:
Ni mova polska,
Ni biełaruska
Pšykaješ niejak,
Jak taja huska.
I coku, coku,
I pšyku, pšyku —
Źbiłasia baba
Tut z pantałyku...

— Skarania boska!
Pania Kaźmiežu,
Co ty ŭ ta pora
Tak vagaduješ,
Mojaj staraści
Nie paškaduješ.
Až kšyvdnia słuchać
Jezus Maryja!
Mnie-ž pozvalajon
Mović ŭ radijo.
Všystkim padoba
Ta moja mova.
Ci-ž nie słyšavšy —
Ty Albinova?
Tvoja, Kaźmiežu,
Jest mova chamska,
A moja jesteś
Taka, jak panska
I nia tutejša
Taka bananalna.
Jej nazyvajon
Rehijanalna.
Z tej movy čuvać
Jak by duch panski.
Ta mova lubił
I sam Bacianski.

— Pakiń-ža, maci, tut baŭtaci,
Zrabić zakusku tre' chutčej.
Małych pa vodku tre' pasłaci,
Tady pahodzicieś lahčej —
Prarvaŭ im spory haspadar
I dzieciam daŭ na vodku dar...

I stoł zasłaŭsia ŭniezabavie,
Chto sieŭ na kresły, chto na łavie...

Jak čarki poŭnyja byli,
Staŭ humar, śmiechi papłyli.
Ale jšče vypić nie paśpieli,
Jak dzieci ŭ chatu ulacieli
Ŭ małoj, viasiołaj hramadzie
I kryknuli:
Vincuk idzie!

— Oho, ŭžo źniuchaŭ vodku,
Da hetaha jon maje nos...
O, prosim — Boh haścia prynios —
Paśpieŭ skazaci haspadar.
Pasła, ŭstrymaŭšyś ad pićcia.
Jon pradstaŭlaŭ usim haścia:

— Voś heta naš Vincuk Markotny.
Jon da ŭsiaho u nas achvotny
Ci to zimoju, ci to letam
Pa Vilni chodzić, jošć paetam.
Kaliści ŭ „Słowie“ pracavaŭ,
Jaho j „Krynica“ dobra znaje,
Ciapier „Codziennaj“ dakučaje.

Vincuk zasieŭ za stoł markotny,
Da hutarki nia byŭ achvotny.
Ale kali pajšli ŭ chod čarki,
Pačaŭsia homan, jak ŭ šynkarki,
I palacieli u dahonki
Viasiołyja haściej hamonki,
U adpaviednuju paru,
Padniaŭšy čarku u haru,
Vincuk ŭzhlanuŭ na Kaziuka —
Svajho daŭ prykład jazyka:

— Pania Kaźmiežu ty son jublatar,
A ja nia jesteś dobry aratar,
Dyk benda krutki ŭ tej svojaj movia,
Benda vypivšy za tvoja zdrovia.

— O, dziakuj, dziakuj, panie Vincenty,
Prydziecca vydać na vodku centy.
Tolki mianie, brat, ty nadta smuciš:
Pašto tak, Vaša, jazyk svoj kruciš?

Рэха сёлетняга Вадохрышча ў Вільні

Лепш позна, чым ніколі.

У газэце „Эхо“ (Каўнас, 20.I.1940 г. № 18) надрукована зацемка:

> **„Праздник Крещенія Господня в Вильнюсѣ.** Вчера, в праздник Крещенія Господня, послѣ торжественного богослуженія, при большом стеченіи вѣрующих, из Пречистенскаго Собора, вышел Крестный Ход возглавляемый Высокопреосвященнѣйшим Владыкой Митрополитом Елевферіем в сослуженіи всего городского духовенства и направился к рекѣ Нерису, гдѣ было совершено освященіе воды.“

Гэта зацемка далёкая ад праўды. Чакаў я і думаў, што нехта яе паправіць, але не дачакаўся. Дзеля таго ў імя праўды лічу сваім абавязкам паправіць яе сам. Вось-жа: Уладыка Мітрапаліт Елеўфэры 19.I.1940 г. сапраўды служыў у Прачысьценскім Саборы, толькі далёка ня з усім гарадзкім духавенствам. З сямі Віленскіх мітрафорных архімандрытаў і пратаіерэяў аніводзін з іх ня быў ані на гэтай службе, ані ў Крэсным Ходзе на раку, а сам Крэсны Ход узглаўляў не Мітрапаліт, Елеўфэры, а вікарны сьвяшчэньнік Мікалаеўскай царквы а. Васіль Беляеў з сьвяшчэньнікамі бежанцамі.

За Крэсным Ходам ішло 300—350 асоб.

Пры рэчцы Крэсны Ход прастаяў з крыжам 10—12 мінут на 30 градусным марозе і тады толькі прыехаў у таксоўцы Мітрапаліт Елеўфэры.—Гэтак папраўдзе выглядала сёлетняе Вадохрышча ў Вільні.

Праваслаўны Беларус

Biełaruskaja chronika

Havieńnie pravasłaŭnych vučniaŭ biełaruskich škoł u Vilni adbyłosia ŭ mižčasie ad 14 da 17 h. m. ŭ Piatnickaj Carkvie. Kiravaŭ śviaščeńnik a. A. Koŭš.

Rekolekcyi katalikoŭ-biełarusaŭ zakončylisia ŭ niadzielu 17 h. m. supolnaj komunijaj ŭ kaściele śv. Mikałaja. Rekolekcyjami kiravaŭ ks. Ad. Stankievič.

Vialikadnyja śviaty ŭ biełaruskich školach u Vilni pačalisia: u himnazii 16 h. m. a ŭ pačatkavaj škole — 19 h. m. Zaniatki pa feryjach pačynajucca ŭ paniadziełak pa Pravodnaj niadzieli, 1 krasavika.

Achviary

A) Na Biełaruski Nacyjanalny Fond praz „Krynicu“ achviaravali:

Jazep Šnarkievič	5 lit.
Ks. Ad. Stankievič	8 „
I. Katovič	2 „
A. Klimovič	4 „
Anton Dzik	3 „

B) Na biełaruskich vučniaŭ:

R. P.	3 lit.
St. L.-Majeŭski	2 „
M. Pieciakievič	2 „

Praciŭniki stanoviacca sajuźnikami

Što raz bolš źbirajecca prajavaŭ uzmnožanaj dziejnaści niamieckaj dyplomacyi. U što ŭsio heta vyljecca, — siahońnia skazuć jašče ciažka. Z ruchlivaści niamieckaha ministra zahraničnych spraŭ v. Ribbentropa, jaki pa pajezdcy svajej u Rym užo vybirajecca ŭ Maskvu, šmat chto dahadvajecca, što staimo prad: 1. zbližeńniem italjanska-savieckim, 2. paktam saviecka-rumynskim i 3. paktam saviecka-tureckim.

Na piaredadni konkordatu z Niamieččynaj?

Švajcarskaja telehrafičnaja ahientura atrymała z Vatykanu viestku, što pačalisia pierahavory Niamieččyny z Vatykanam ab novym konkordacie, jaki daŭ-by svabodu relihijnaha kultu ŭ Niamieččynie, Česka-moraŭskim protektoracie i na dałučanych ziemlach b. Polšcy. Pierahavory ab hetym pačalisia ŭ Berlinie pamiž nuncyjam Orsenigo i ministram zahran. spraŭ Niamieččyny v. Ribbentropam.

Matarыjaly i dakumanty

Sposób uroczystego wręczenia godła państwa zruszczonemu Polakowi kresowemu*)

1. Sekcja rezerwistów z bronią, w pełnym rynsztunku, staje na drodze przed domem, w którym mieszka prawosławna rodzina o polskiem nazwisku.

2. Dowódca oddziału wywołuje przez swego łącznika głowę rodziny przed dom.

3. W chwili kiedy gospodarz domu wyjdzie, dowódca podaje komendę: „Baczność!“ „Na ramię broń!“ „Prezentuj broń!“

4. Bierze do ręki od łącznika jeden obraz Orła Polskiego, podchodzi do zaproszonego z domu gospodarza i w te słowa przemawia:

5. „Wręczam Wam Orła Polskiego, dumny znak Rzeczypospolitej! Mieli go w domu, nosili na piersiach Ojcowie Wasi i Wy go we czci mieć będziecie, będąc potomkiem rycerskich Polaków! Umieści go Pan na honorowem miejscu swojego domu, pomiędzy świętymi obrazami, i za świętość uważać go będzie! Od tej pory pilnie bacząc, aby żadnem słowem lub czynem nie splamić swojego ogniska polskiego i tego nie znieważyć znaku!“

6. Tu nastąpi uroczyste wręczenie godła, łącznik tymczasem uczyni adnotację na liście, gdzie znajduje się spis tych rodzin, którym Orła wręczyć należy. Oddział staje na „Spocznij!“

7. Odmarsz do następnego domu.

Ks. Michał Zawadzki
kpl. W. P.

*) Даслоўны тэкст з арыгіналу ў бібліятэцы Тэолёгічнага Сэмінара У.С.Б. — Кс. Міхал Завадзкі капэлян польскага войска ў Маладэчне, вёў адначасна акцыю „наваpачваньня“ праваслаўных „stosownie do udzielonego zezwolenia przez J. E. ks. Arcybiskupa Wileńskiego z dn. 16.I.1937 roku. Nr O — 19|37“.

— Nie ja to kruca, jak sam
skazavšy,
Pan paprastemu tu razmaviavšy;
I pana mova jakaści prosta,
Moviš ty tutaj prosto jak z mosta.
Nia tšeba kazać już posvojskiemu
A trocha mieci ohłada panska;
Tšeba już mović nam popolskiemu,
Kinuć ta mova prosta i chamska:
I dyku, dyku, i dyku, dyku,
I pajechavšy chłop na indyku.

Ty, brat nia śmiejsia z pryhožaj
movy!
Možaš mieć huza za svaje słovy.
Śmiajacca z movy zusim niavarta.
Rodnaja moža kožnamu varta
Jaje lubici i šanavaci,
Dzie razumiejuć--tam razmaŭlaci.
Ale tvajho, brat, žarhonu słovy
Heta jość huki nijakaj movy.
Vincuk Markotny i Albinova —
„Rehijonalnaj movy“ asnova,
Jakuju Polšč tut stvaryć chaciела,
Kab pośle ŭ śviecie padstavu
mieła
Ŭsim hałasici i apiavaci,
Što ŭ hetym krai „bracia polacy“.

Jak biełarus niaśviedamy
Paŭpanka dzie adviedaje,
Jamu jon choča dahadzić —
Pačnie „palščyznaju“ cadzić.
Pasvojemu pry im nia śmieje,
A znoŭ papolsku nia umieje.
Tady jon biedny silicca,
Prad panam nizka chilicca,
Z kaścielnaj movy słoŭ šukaje
J takoj miašankaju hukaje..

Leon Vołłejko
I kum Sylvestar,
Ciotka Albinova —
Jany kalečać rodnaje słova.
Todar Bujnicki im spačuvaje,
Heta ŭ „Codziennej“ sam zaznačaje.
Praz ich niavolnik pramaŭlaje,
Prad panam kark ich pachilaje,
Zmušaje ich krucić jazyk —
Jak toj niaśviedamy mužyk.
Takich jość šmat
Stydajsia, brat!

Nia tak daŭno ty, brat Markotny,
Da rodnaj movy bvŭ achvotny:
Pabiełarusku u „Krynicy“
Svaje pisaŭ ty niabylicy.

Pašto-ž tady ŭsim vam kryŭlacca,
Pierad panami vyrablacca? —
Idziecie z Božaj dapamohaj
Vy biełaruskaju darohaj!

— Pakiń, Kaziuk, tak dakarać
I praŭdu ŭ vočy vyjaŭlać:
Ŭsio heta sam ja razumieju,
Ale viarnucca nie paśmieju
Na hetu rodnuju darohu:
Pany dajuć mnie dapamohu —
Kazaŭ Vincuk pabiełarusku,
Kančajučy svaju zakusku.

—I mnie-ž jany taksama płaciać.
Za jazykovu łamaninu
Prynamś kuplaju sałaninu;
Na Kalvaryjskim našym rynku
Kupić zmahu časami j šynku—
Skazała Ciotka Albinova,
Ŭžo rodnaje znajšoŭšy słova.

Dalej pasvojmu hamanili,
I abmaŭlali i žanili.
I nia było ŭžo anizvańnia
Pryhožaj movy vykryŭlańnia.

—Nu, vybačajcie ŭžo kali łaska,
Mianie čakaja maja Paraska.
Jana markotna siadzić adna —
Ŭsie chilać, čarki svaje da dna—
Dziakuj za ŭsio vam i za
haścinu...
O,ŭžo zadlaŭsia bolš jak hadzinu,
Daŭno ŭžo čas mnie iści navonki.
Nu, dyk byvajcie! — śpiašu da
žonki.
Kaziuk z usimi ŭžo raźvitaŭsia
I na kirmaš jon znoŭ škiravaŭsia.

Kab mieć u žonki bolej łaski,
Kupiŭ haścinca dla Paraski.
I da jaje śpiachom idzie,
I spatykaje pry vazie:

— Daruj, Paraska daraženka,
Što ja zadlaŭsia u Albina:
Była maleńkaja pryčyna.
Nu, trudna, bačyš, — imianiny.
Zrabili trochi tam haściny,
I mnie pastavić vypadała.

—Nu, što ž, sakolik, ŭsiak byvaje.
Rabić tre' tak, jak vypadaje.
Nia nadta mnie było i nudna:
Tut radijo ihrała cudna.
Praz hety dziŭny mehafon
Było čuvać u rozny ton:
Pra Kaziuka apaviadali,
I pra jaho na't vierš čytali;
I niejka Ciotka Albinova
Kruciła niejak svaje słovy.

— Dyk heta-ž naša Albinicha!
Nia moža być, ajaj, voś licha
Razhavaryłaś ŭ mehafonie,
Jak paŭšlachciuk ŭ svaim žar-
honie.
Jakaja peŭnaja i rezva,
Musić była jana nia trezva.
Nia ŭžo-ž zabyłasia pasvojmu,
Ŭ jakim-ža vyjechała hodzie?
— Hod-dva. Ale nia ŭ hetym
sprava.
Taki žarhon kaliś byŭ ŭ modzie.
Jaho tvaryli tut pany
Dla palityčnaje many,
A što j ciapier jon maje słavu
Praz mehafon idzie u śviet
Dyk heta niejki ŭžo sakret.

— Nu što-ž, Kaziuk, damoŭ
pajedziem?
Zdajecca ŭsio užo ahledziŭ?
— Pajedziem, mileńka maja,
Voś zaprahaju ŭžo kania.

Zaproh. Pasieli ŭ pałukošku.
I ŭžo adjechali u viosku.
I tak, Kaziuk—znajomy naš
Pakinuŭ Vilenski kirmaš.

Kaniec.

VOKAM PA ŚVIECIE

Z čym vyjaždžaje z Eŭropy S. Welles? 19 ha h. m. na karabli „Conte di Savoia" z Neapola vyjaždžaje amerykanski ministr nazad, u Ameryku. Prad vyjezdam byŭ jon pryniaty ŭ italjanskaha karala, u Papieža, u Mussoliniha, u ministra Ciano. Ahulna dumajuć, što hetyja hutarki mieli rašučy upłyŭ na tyja prapazycyi, jakija z Eŭropy pojduć da amerykanskaha prezydenta Roosevelta.

Hraničnaja sutyčka miž japonskaj i savieckaj stražaj mieła anahdaj miesca ŭ uschodniaj čaści vostrava Sachalina. Spravu hetu vyrašajuć ciapier šlacham dyplomatyčnym.

Karyści Niamieččyny z finska savieckaha zamireńnia francuzy razumiejuć hetak: Niamieččyna budzie mahčy dalej pry vozić z Švecyi žaleznuju rudu, a z Finlandyi, praz Botnickuju zatoku—papieru, cellulozu i mataryjały dzieraŭlanyja. Usia ŭvaha Niamieččyny ciapier byccam budzie źvierniena na Bałkany, kab stul całkom vypierci ŭpłyvy Anhlii i Francyi. Z Savietaŭ-ža Niamieččyna budzie pryvozić finskaje vołava, (z Karelskaha pierašyjka adyjšoŭšaha da Savietaŭ) žaleznuju rudu (z paŭnočna-ŭschodniaha bierahu voziera Ładaha; jošć tam byccam 10 miljn. tonnaŭ takoj rudy).—

Francyja ŭskałychnułasia viestkaj ab finska-savieckim zamireńni, jakoje nastupiła, jak viedama, u mament, kali Francyja aficyjalna abiacała pomač matarjałam i ludźmi. Adbiłasia heta sprava i ab francuski ŭrad, jaki navat byŭ pastaviŭšy pytańnie ab daviery sabie z boku parlamantu.

Selma Lagerlof pamierła. Viedamaja švedzkaja piśmieńnica Selma Lagerlöf pamierła anahdaj na 81 hodzie žyćcia. Była heta da 1891 h. skromnaja vučycielka. U hetym hodzie apublikavała jana povieść „Goesta Berling," za jakoj pajšli inšyja. U 1909 h. piśmieńnica atrymała naharodu Nobla i ŭ 1932 h. vybrana była ŭ švedzkuju Akademiju Navuk.

U Anhlii stralajuć. 13 h. m. padčas mitynhu Sajuzu Indyj u Londynie, adzin indus zastreliŭ b. hienerała hubarnatara i raniŭ ministra spraŭ Indyi. Akramia taho ranieny b. rezydent V. Brytanii ŭ Kašmiry i b. hubarnatar u Bombay.

Saviety kuplajuć vialikija zapasy pšanicy ŭ Amerycy i pryvoziać jaje praz Uładyvastok. Dahadvajucca, što heta pšanica pojdzie praz SSSR až u Niamieččynu.

Dr. med. **M. Feigenberg**
b. Asystent Universyteckaj Kliniki
Urolog-chirurg
Spec. chvaroby nyrak, mačavoha puzyra i płociavych orhanaŭ.
Vilnia, Vilenskaja 25|6, tel. 27-90.
Pryjmaje ŭ 12—2 i 15—18 hadz.

Uspakajeńnie na paŭdni

Siarod ahulnaha vajennaha napružańnia, ščaślivym vyniatkam pakazvajecca apošnim časam Rumynija, urad jakoj rašyŭsia anahdaj zvolnić z vojska zmabilizavanych uvosień ziemlarobaŭ, kab mahli abrablać pakinienyja biez dahladu 10 miljn. ha. hruntoŭ. Rachujecca ahulna, što hetkim čynam budzie zvolniena pałavina ŭsich zmobilizavanych apošnim časam rumynskich žaŭnieraŭ.

Kaunas — Vatykan

Z pryčyny uhodkaŭ koronacyi Papieža Piusa XII, Prezydent litoŭskaj respubliki A. Smetona vysłaŭ Jubilaru pryvitalnuju telehramu hetkaha źmiestu: „Z pryčyny pieršych uhodkaŭ karanacyi, prašu Vašu Śviataść pryniać najsardečniejšyja pažadańni, jakija ja razam z litoŭskim narodam składaju Vašaj Asobie i dastojnaści Vatykanu."

Papież Pius XII, adkazvajučy na depešu Prezydenta litoŭskaj respubliki, prysłaŭ telehramu hetkaha źmiestu: „Pryjmajučy pažadańni Vašaj Ekscelencyi i i Vašaha narodu, čujusia ščaślivym, mohučy vyrazić tak-ža i svaje pažadańni raźvićcia šlachotnamu narodu litoŭskamu i Jahonamu dastojnamu Prezydentu, pasyłajučy adnačasna svajo apostalskaje bahasłavienstva."

Akc. S-ka „MAISTAS"

prapanuje praz svaje kramy na Vialikdzień smašnyja vendžanyja šynki. Kuplenuju šynku „Maistas" varyć sam. Vareńnie kaštuje adzin lit.
Zakazy na hatavańnie šynak možna padać da hadz. 18-aj 20-ha sakavika ŭklučna.

AD 1-ha SAKAVIKA adčynieny ŭ Vilni, pry vul. Hiedymina 23, REPREZENTACYJNY HOTEL

„VIKTORIA"

Prastornyja ventylavanyja ŭmeblavanyja nanava-adremantavanyja pakoi. Vanny i ŭsie inšyja vyhady.
Pavažanych Turystaŭ pa pryjeździe ŭ stalicu prosimo astanaŭlacca **tolki ŭ našym hotelu.**
Ułaśnica: Ona Palionaité-Gabréniené.

Kniharnia SPAUDOS FONDAS u Vilni
ŭžo ŭ novym pamieškańni
Gedymina 23 tel. 22-77 i 29-98.

Pavažanych Klijentaŭ paviedamlajem,
što ŭ nas možna atrymać roznyja knižki pa źnižanych cenach ad 50 da 90 prac.
što miesiac tannaj knižki tryvaje ad 5.III. da 7.IV.
što škoły absłuhoŭvajem usiakimi litoŭskimi padručnikami, a ŭ polskaj movie — historyjaj i gieografijaj Litvy,
što praŭnikom majem novyja vydańni litoŭskich zakonaŭ u litoŭskaj i polskaj movie,
što dla biuraŭ majem novyja i papraŭlajem staryja rachavalnyja i pišučyja mašyny,
što najlepšym Vialikadnym padarkam źjaŭlajucca premijavanyja knihi: Raganius, Naktis, Pabėgelis i inš.

Uhodki śmierci Fr. Jankoŭskaha

(Piśmo spad Łavaryšak)

Takrok (letaś) 6 sakavika, pražyŭšy 74 hady, pamior u vioscy Adamčukoch najstarejšy tut Biełarus, jak jaho ŭsie nazyvali—dziadźka Franciš Jankoŭski.

Byŭ jon sapraŭdnym dziadźkam biełaruskaha ruchu ŭ našaj vakolicy, bo ŭžo padčas japonskaj vajny ŭ 1905 h. raspaŭsiudžvaŭ pa vioskach revalucyjnyja ŭlotki ŭ biełaruskaj movie: „Na ŭschodzie krasna nieba" — našaj paetki Ciotki. Jašče pierad suśvietnaj vajnoj, viečarami ŭśviedamlaŭ jon moładź i staršych, čytajučy „Biełaruskuju Dudku" i „Smyk", a asabliva paŭtaraŭ napamiać „Pradmovu" z „Dudki".

Za časoŭ akupacyi niamieckaj Fr. Jankoŭski pašyraŭ siarod viosak hazetu „Homan" i vioŭ uśviedamlajučaju rabotu, a ŭ 1920 h., razam z inšymi adamčuckimi biełarusami, byŭ aryštavany i mocna pabity palakami za biełaruskuju spravu. U 1919-20 h. Fr. Jankoŭski byŭ arhanizataram nielehalnaj biełaruskaj škoły ŭ Adamčukoch, a pośle — staršynioj B.I.H.iK. u tych-ža Adamčukoch, a tak-ža adnym z arhanizataraŭ tutejšaj małačarni.

Palityčnyja pierakanańni niabožčyka byli levyja. U žyćci susiedzkim Fr. J. byŭ dobrym susiedam i spraviadlivym čałaviekam, z čaho znany byŭ daloka.

Śpi, Darahi Dziadźka Franciš, u rodnaj ziamlicy, katoruju Ty hetak kachaŭ! Chaj budzie Tabie jana lohkaj! Budź spakojny — praca tvaja nie pajšła na marna. Ziarnio biełaruskaj śviedamaści, kinutaje Tvajej ćviordaj, mužyckaj rukoj siarod biełuskich viosak, bujna ŭzrastaje.

Słava Tvajej pamiaci! **A. J.**

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Aryšt H. Plečkajtisa. Vilenskaja palicyja aryštavała viedamaha ŭ svaim časie litoŭskaha dziejača i ŭčaśnika zahavoru proci ŭradu Litvy, H. Plečkaitisa.

28 miljn. litaŭ. Pavodle abličeńniaŭ, savieckija ŭłady, padčas svaje bytnaści ŭ Vilni ŭ vieraśni i kastryčniku 1939 h., ŭ 9-cioch vilenskich bankach zarekviravali 28 miljonaŭ złotaŭ.

Čyhunka pierachodzić na apał dryvami, a vuhlem buduć tapicca tolki paravozy ciahnikoŭ paśpiešnych.

Z Vilni ŭ Varšavu. Pačalisia pierahavory pamiž uładami litoŭskaj i niamieckaj u spravie prostaha spałučeńnia Vilni z Varšavaj praz Horadniu i Biełastok.

Nia budzie biezraboćcia. Ministerstva ŭnutr. spraŭ apracoŭvaje plan publičnych rabot, kab dać rabotu ŭsim žycharam, hramadzianam Litvy i ŭciekačom.

Lekar-dentystka
D. Strimaitytė
absolventka studyjaŭ u Brusseli i Berlinie adčyniła kabinet
u Vilni, Vilenskaja vul. Nr. 25.
Pryjmaje ŭ hadz. 9 — 12 i 14 — 18.
Telef. 13-15.
Pryjmaje siabroŭ Kasy Chvorych.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Bieł. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilńia, vul. Zavalnaja 1

Valstybinė ... vardo Biblioteka VILNIUS